

Eitem: 09

Teitl: Cymeradwyaeth cyllideb 2026/2027 a chynllun ariannol tymor canolig

Gweithredu / Action required	Ystyriaeth a chymeradwyaeth
Amseru / Timing	Blynyddol
Argymhelliad / Recommendation	Gofynnir i'r Bwrdd: - Cymeradwyo cyllideb refeniw 2026/2027. - Cymeradwyo cynnydd yn sylfaen costau sefydlog y sefydliad mewn egwyddor, o fewn y gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer 2026/2027 a'r amlen ariannol tymor canolig, i gefnogi capasiti parhaol ychwanegol mewn meysydd blaenoriaeth, gyda'r tîm Gweithredol yn penderfynu ar nifer terfynol, natur, cyfnodau ac amseriad unrhyw rolau, yn amodol ar fforddiadwyedd ac ystyriaethau cyflawni yn ystod y flwyddyn. - Nodi'r sefyllfa ariannol tymor canolig dangosol ar gyfer 2027/2028.
Risg / Risk	Risg i enw da ac ariannol
Cyllid / Finance	Mae'r papur hwn yn nodi'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2026/2027 a'r rhagolygon ariannol tymor canolig.
Amcan Cynllun Corfforaethol / Corporate Plan Objective	I dyfu a gwella fel sefydliad.
Ecwiti, Amrywiaeth a Chynhwysiant / Equity, Diversity & Inclusion	Bwriedir i'r fformat adrodd ariannol fod yn hygyrch ac yn dryloyw, gan gefnogi dealltwriaeth a chraffu effeithiol

Cyfathrebu / Communications	Ticiwch un o'r blychau canlynol os bydd y gweithgaredd hwn yn cael effaith ar: Mewnol: ein pobl ☒ Allanol: ein cwsmeriaid/partneriaid/rhanddeiliaid ☒ Allanol: enw da ein sefydliad ☒
Cymeradwyaeth / Approval/Clearance	Alyson Thomas, Prif Weithredwr
Trafodaethau/Penderfyniadau Blaenorol / Previous Discussions/Decisions	Ystyriodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg gyllideb ddrafft 2026/2027 a'r cynllun ariannol tymor canolig ym mis Mawrth 2026.
Awdur/ Awdur	Katie Holliday, Cyfarwyddwr Cyllid
Dyddiad / Date	26 Mawrth 2026
Cefndir / Background	
Mae'r papur hwn yn nodi'r gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2026/2027, ochr yn ochr â throsolwg o'r sefyllfa ariannol tymor canolig ar gyfer 2027/2028. Mae'n adeiladu ar y diweddariad ariannol manwl a'r gwaith cynllunio ariannol tymor canolig a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ym mis Mawrth 2026. Ni chododd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg unrhyw bryderon ynghylch fforddiadwyedd na chynaliadwyedd y gyllideb arfaethedig ar gyfer 2026/2027. Diben y papur hwn yw ceisio cymeradwyaeth y Bwrdd ar gyfer cyllideb 2026/2027 a rhoi sicrwydd bod y cynllun ariannol arfaethedig yn fforddiadwy, yn cyd-fynd â blaenoriaethau sefydliadol, ac yn cefnogi cyflawni swyddogaethau statudol Llais. Mae'n rhoi trosolwg cynhwysfawr o gyllidebau incwm a gwariant y sefydliad, risgiau ariannol allweddol, a'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni ei gynllun blynyddol. Mae'n tynnu sylw at y cyd-destun cyllidebol, gan gynnwys heriau a chyfleoedd, ac yn ceisio cymeradwyaeth y Bwrdd i sicrhau bod Llais yn parhau ar y trywydd iawn i gyflawni ei amcanion strategol.	
Dyraniad cyllideb Llywodraeth Cymru 2026/2027	
Ym mis Ionawr 2026, cadarnhaodd Llywodraeth Cymru ddyraniad cyllideb refeniw	

Llais ar gyfer 2026/2027 yn £8.648m. Mae hyn yn cynrychioli:

- cynnydd o £221,000 o'i gymharu â'r gyllideb ddrafft ar gyfer 2026/2027 a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2025; a
- cynnydd o £353,000 o'i gymharu â chyllideb derfynol 2025/2026.

Mae'r sefyllfa ariannu gadarn hon yn darparu sail fwy sefydlog ar gyfer cynllunio ymlaen llaw ac mae wedi llywio datblygiad cyllideb 2026/2027 a'r rhagolygon dangosol ar gyfer 2027/2028.

Manylion / Detail

Trosolwg o Gyllideb 2026/2027

Mae'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2026/2027 (Atodiad 1) wedi'i datblygu drwy ymgysylltu'n fanwl â deiliaid cyllidebau ac mae'n adlewyrchu cynlluniau gweithredol sy'n dod i'r amlwg ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Mae nodweddion allweddol y swydd 2026/2027 yn cynnwys:

- cyfanswm gwariant rhagweledig o £8.313m
- rhagweld incwm Llywodraeth Cymru o £8.648m.
- tanwariant rhagweledig o £334k, gan ddarparu lle ariannol o fewn y flwyddyn.

Mae'r gyllideb yn cynnwys darpariaeth ar gyfer:

- costau staffio wedi'u halinio â lefelau sefydliad a rhagdybiaethau cyflog y cytunwyd arnynt;
- llety, digidol, ffioedd proffesiynol, a chytundebau lefel gwasanaeth sy'n ofynnol i gefnogi'r ddarpariaeth; a
- parhad Cytundeb Lefel Gwasanaeth Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru yn ei ffurf bresennol.

I nodi: Mae costau sy'n gysylltiedig â chontract darparwr amlwasanaeth TG

Centreprise wedi'u cynnwys hyd at 31 Mawrth 2027. Rhagwelir, yn amodol ar ymarfer tendro llawn, y bydd y contract hwn yn dod i ben a bydd y gefnogaeth gysylltiedig yn cael ei symud i contract newydd, gydag unrhyw arbedion sy'n deillio o hynny yn cael eu hailgyfeirio i gefnogi datblygiad CRM.

Cynllunio ariannol tymor canolig

Mae cynllun ariannol tymor canolig sy'n cwmpasu 2026/2027 a 2027/2028 wedi'i ddatblygu a'i fireinio trwy ymgysylltu â deiliaid cyllidebau. Mae'r gwaith hwn wedi canolbwyntio ar sicrhau bod adnoddau'n parhau i fod yn gyson â blaenoriaethau sefydliadol wrth gynnal cynaliadwyedd ariannol dros y tymor canolig.

Er mwyn cefnogi cynaliadwyedd ariannol:

- rhaid ariannu cynigion ar gyfer swyddi parhaol newydd neu ymrwymadau cytundebol hirdymor drwy arbedion rheolaidd neu gynnydd amlwg mewn incwm; a
- mae gwariant a ragwelwyd wedi'i lywio, lle bo modd, gan adolygiad o gyllidebau ar sail sero.

Lle nad oedd cyllidebu ar sail sero yn ymarferol, mae'r gwariant a ragwelwyd wedi'i gynyddu yn unol â chyfradd chwyddiant a ragwelwyd gan y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ar gyfer 2026 o 2.5%.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y bydd dyfarniad cyflog Agenda ar gyfer Newid y GIG ar gyfer 2026/27 yn gynnydd cyfunol o 3.3% o 1 Ebrill 2026, sydd wedi'i adlewyrchu yn y rhagdybiaethau costau staff. Mae dyfarniad cost byw cyfunol o 3% wedi'i gynnwys ar gyfer 2027/2028.

Ystyriaethau adnoddau a risgiau capasiti

Mae'r cynllun ariannol tymor canolig yn rhagweld tanwariant o £334k yn 2026/2027 a £108k, gan dybio cyllideb wastad, yn 2027/2028 (neu £282k gan dybio cynnydd chwyddiannol bach o 2% yn 2027/2028). Mae'r sefyllfa hon yn adlewyrchu model ariannol sefydlog a chynaliadwy ac yn rhoi cyfle i'r Bwrdd ystyried a ddylid cynyddu

sylfaen costau sefydlog y sefydliad drwy fuddsoddiad wedi'i dargedu mewn staff parhaol ychwanegol.

Mae'r lle ariannol hwn yn dangos y gellir darparu ar gyfer twf cyfyngedig, wedi'i dargedu mewn costau staffio ar hyn o bryd heb gyflwyno risg ariannol gormodol. Mae hefyd yn rhoi cyfle i fynd i'r afael â phwysau capasiti hysbys a pharhaus ar draws y sefydliad.

Er bod Llais yn parhau i weithredu o fewn ei gyllideb gymeradwy, mae'r cyfyngiadau capasiti hyn yn effeithio ar allu'r sefydliad i wneud y mwyaf o'i effaith sefydliadol. Mae pwysau parhaus ar gapasiti wedi'u nodi mewn rhai meysydd allweddol, sy'n effeithio ar ein gallu i:

- ddarparu ein gwasanaeth eiriolaeth cwynion yn deg ar draws rhanbarthau
- gyrru ein rhaglen datblygu a newid sefydliadol ymlaen
- cynnal rheolaethau ariannol mewnol cryf a chyflwyno adroddiadau ariannol amserol a chywir
- datblygu a chynnal ein trefniadau rheoli cofnodion a llywodraethu gwybodaeth ymhellach
- cefnogi datblygiad ein seilwaith digidol a TG a chynnal trefniadau seiberddiogelwch cryf

mewn ffyrdd sy'n sicrhau cydymffurfiaeth barhaus â disgwyliadau statudol, rheoleiddiol ac archwilio.

Felly, mae 5 rôl ychwanegol wedi'u nodi ar gyfer recriwtio parhaol posibl, gan ymateb i'r meysydd a nodwyd lle mae pwysau capasiti parhaus yn peri risg i gyflawni ac effaith, gwydnwch sefydliadol ac effeithiolrwydd y fframwaith sicrwydd cyffredinol.

Felly gofynnir i'r Bwrdd gymeradwyo cynnydd i sylfaen costau sefydlog y sefydliad mewn egwyddor, o fewn y gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer 2026/2027 a'r amlen ariannol tymor canolig, i gefnogi capasiti parhaol ychwanegol mewn meysydd blaenoriaeth gyda chyfrifoldeb am benderfynu ar nifer terfynol, natur ac amseriad unrhyw rolau sy'n eistedd gyda'r tîm Gweithredol, yn amodol ar fforddiadwyedd,

cyfnodoliad, ac ystyriaethau cyflawni yn ystod y flwyddyn.

Rhagolygon 2027/2028

Mae'r sefyllfa ariannol ddangosol ar gyfer 2027/2028 yn parhau'n sefydlog ar y cyfan, yn amodol ar dybiaethau ariannu a phwysau chwyddiant. Mae'r cynllun tymor canolig yn tybio:

- parhad y modelau darparu gwasanaethau presennol;
- cynnydd chwyddiant o 3%; a
- dim newidiadau strwythurol sylweddol i gyllid.

Bydd mireinio pellach ar y sefyllfa ar gyfer 2027/2028 yn digwydd yn ystod 2026/2027 fel rhan o gynllunio ariannol arferol ac ymgysylltu â Llywodraeth Cymru.

Cyllideb cyfalaf

Yn gyson â'r dull a gymerwyd i reoli heriau ariannu yn ystod y flwyddyn, nid yw Llais wedi cael dyraniad cyllideb gyfalaf ar gyfer 2026/2027 ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi y dylid ystyried gofynion cyfalaf ar sail anghenion, gyda cheisiadau am gyllid yn cael eu cyflwyno lle mae achos busnes clir a gofyniad y gellir ei ddangos.

Mae'r dull hwn yn cydnabod y gallai anghenion cyfalaf godi yn ystod y flwyddyn wrth i'r sefydliad barhau i adolygu ei ystâd a'i seilwaith gweithredol. Lle bydd hyn yn digwydd, bydd Llais yn ymgysylltu â chydweithwyr yn Llywodraeth Cymru i geisio cymeradwyaeth ar gyfer cyllid cyfalaf i gefnogi gofynion penodol, sydd â chyfyngiadau amser.

Yn 2025/2026, ni ddyrannwyd cyllideb gyfalaf i Llais i ddechrau. Fodd bynnag, yn dilyn ymgysylltu pellach, cytunodd Llywodraeth Cymru i ddarparu cyllid cyfalaf i gefnogi gofynion sefydliadol penodol, gan gynnwys:

- £50,000 i gefnogi datblygu gwefan newydd
- £25,000 i gefnogi gwaith gwella prydles yng Nghanolfan Arloesi Bae Baglan

Ar gyfer 2026/2027, mae cais am gyllid cyfalaf wedi'i gyflwyno i gefnogi adnewyddu prydles swyddfa ranbarthol Gwent. Wrth i Llais barhau i werthuso ei ystâd a thrafod trefniadau prydles newydd, efallai y bydd angen cyflwyno ceisiadau pellach am gyllid cyfalaf i sicrhau bod prydlesi anllwyodraethol yn cael eu cyfrif yn briodol ac yn unol â safonau cyfrifyddu perthnasol.

Cymorth Grant (Arian Parod)

Mae Fframwaith Llywodraethu Llywodraeth Cymru yn nodi na ddylid tynnu cymorth grant arian parod i lawr cyn bod ei angen, gan fod cadw symiau gormodol o arian parod yn ddefnydd aneffeithlon o arian cyhoeddus. Rhaid i unrhyw grant cymorth heb ei wario a gedwir ar ddiwedd y mis neu ddiwedd y flwyddyn aros o fewn 4% a 2% yn y drefn honno o gyfanswm y grant cymorth arian parod a ddyfarnwyd ar gyfer y flwyddyn.

Ar gyfer 2026/2027, bydd Llais yn parhau i reoli tynnu arian parod i lawr yn unol â'r gofynion hyn. Ar ôl cyfrif am gostau nad ydynt yn arian parod o fewn y dyraniad refeniw cyffredinol, bydd gofyniad cymorth grant y sefydliad yn cael ei broffilio ar draws y flwyddyn i gefnogi cyflawniad gweithredol gan sicrhau cydymffurfiaeth â disgwyliadau rheoli arian parod Llywodraeth Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y bydd setliad cymorth grant Llais yn £8,523,000. Cydnabyddir y gallai'r ffigur hwn gynyddu yn dibynnu ar werth credydwy'r Llais yn y datganiadau ariannol.

Crynodeb:

Mae'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2026/27 yn fforddiadwy, yn gytbwys, ac yn cyd-fynd â blaenoriaethau Cynllun Blynyddol Llais. Rhagwelir y bydd y sefydliad yn parhau mewn sefyllfa ariannol sefydlog, gyda lle ychwanegol sy'n darparu hyblygrwydd i fynd i'r afael â risgiau a phwysau sy'n dod i'r amlwg.

Mae'r cynllun ariannol tymor canolig yn rhoi sicrwydd ynghylch cynaliadwyedd wrth dynnu sylw at feysydd lle efallai y bydd angen buddsoddiad strategol nawr i gefnogi cyflawniad ac effaith, a chynnal safonau llywodraethu a sicrwydd sector cyhoeddus Cymru.

Argymhellion

Gofynnir i'r Bwrdd:

- Cymeradwyo cyllideb refeniw 2026/2027.
- Cymeradwyo cynnydd yn sylfaen costau sefydlog y sefydliad mewn egwyddor, o fewn y gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer 2026/2027 a'r amlen ariannol tymor canolig, i gefnogi capasiti parhaol ychwanegol mewn meysydd blaenoriaeth, a dirprwyo awdurdod i'r Weithrediaeth i benderfynu ar nifer terfynol, natur, cyfnodau ac amseriad unrhyw rolau, yn amodol ar fforddiadwyedd ac ystyriaethau cyflawni yn ystod y flwyddyn.
- Nodi'r sefyllfa ariannol tymor canolig dangosol ar gyfer 2027/2028.